

Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра графіки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ШРИФТ І ТИПОГРАФІКА»
для студентів 2 курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціалізації «Графіка»

Харків
ХДАДМ
2020

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Шрифт і типографіка» для студентів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціалізації «Графіка».

Розробник: доц. Мельникова У.П.

Рецензент: доц. Ковальова М.М.

Схвалено методичною радою ХДАДМ

Наказ № 20-02 від 29 травня 2020 року

Голова _____ О.В. Соколов

АНОТАЦІЯ

до навчальної дисципліни «Шрифт і типографіка»

Дисципліна «Шрифт і типографіка» є однією з професійно-орієнтованих дисциплін підготовки бакалаврів-графіків, яка вивчається протягом I-IV семестрів першого та другого курсів. Курс «Шрифт і типографіка» складається з теоретичної та практичної частин. Він спрямований на вивчення та практичне засвоєння основ шрифтового та типографічного мистецтва. Базові знання, отримані впродовж вивчення основ шрифту і типографіки, матимуть продовження у подальшому вивченні та засвоєнні дисциплін «Основи графічного дизайну», «Композиція плакату», «Книжкова графіка», «Станкова графіка». Даний методичний посібник розроблено для студентів другого курсу дисципліни «Шрифт і типографіка».

Мета дисципліни «Мистецтво шрифта» полягає у вивченні різновидів шрифта, різних систем каліграфії, із подальшим застосуванням практичних навичок при створенні шрифтових композицій та каліграфії. Знання, отримані в курсі «Мистецтво шрифта», дадуть можливість вільного оперування шрифтами та втілення власних творчих задумів.

Завданням дисципліни є теоретичне вивчення матеріалу з історії виникнення шрифта, основних систем писемності, різновидів гарнітур, груп шрифтів, а також практичне виконання шрифтових композицій засобами креслення, лінотипу, комп'ютерних технологій, опанування каліграфічного письма. У процесі вивчення дисципліни студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання низки практичних завдань.

Для виконання типографічних композицій використовуються векторні програми Adobe Illustrator, Adobe InDesign, CorelDRAW. В каліграфічних роботах студенти застосовують навички роботи з тонким або широким пером, колапеном а також іншими авторськими інструментами, виготовленими власноруч.

Розробка авторських каліграфічних композицій та рукописної книги – заключний проект дисципліни «Шрифт і типографіка». Студенти на цьому етапі вже мають базові знання зі шрифту, каліграфії. Передбачається не лише володіння широким пером (рустика, італік, текстура, фрактура, швабахер, ротунда) та тонким пером (коперплейт, спенсеріан, скоропис), а й уміння знайти виразну й цікаву шрифтову композицію.

Тема 1. ОБРАЗНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СЛОВА В ТИПОГРАФІЦІ

1. Образна інтерпретація слова засобами друкарського шрифту.

За допомогою типографічних елементів створюється слово-образ. Студенти виконують декілька варіантів у форматі А4. Увага приділяється чорно-білому графічному вираженню слова, із вкрапленням одного або декількох кольорів. Допускається використання декількох шрифтових гарнітур у межах одного аркуша, без застосування векторів.

2. Образна інтерпретація власного імені засобами типографіки.

Студенти вивчають походження, значення власного імені. Отримана інформація підштовхує на розробку образного типографічного вирішення композиції. Іншим варіантом виконання завдання може слугувати метафорична подача власного імені, трансформація шрифту тощо. Допускається використання декількох гарнітур та обмежена палітра кольорів. Формат виконання роботи – А3.

3. Каліграфічна поштівка.

Головним завданням є створення мінімалістичної шрифтової композиції, виконаної тонким пером у стилі «Copperplate», або широким пером у стилі «Italic», «Textura», «Fractura», «Rotunda», фломастером або лінером у стилі «Spencerian» тощо, та розміщеної у невеликому просторі аркуша поштівки. Зміст поштівки, її пропорційні співвідношення, колорит, стиль письма, студенти обирають самостійно. Використовується кольоровий макетний картон, різнофактурне тло, виконане власноруч засобами акварельної розмивки, цифрового друку. До поштівки окремо студенти виготовляють макет конверту, папір, колір та стиль якого має бути суголосним поштівці. Орієнтовний формат виконання роботи – Б5.

4. Каліграфічна образна інтерпретація вислову або прислів'я.

При написанні українського прислів'я доречно використання скоропису тонким пером або тонким пензлем. Формат виконання роботи – А3.

Тема 2. ОБРАЗ В ТИПОГРАФІЦІ ТА КАЛІГРАФІЇ

5. Шрифтовий настінний календар, типографіка. При виконанні роботи застосовується виключно типографічні елементи. Календарна сітка виконується студентами самостійно, без застосування готових шаблонів. Доречно залучення обмеженої палітри кольорів. Виконуються три аркуша форматом 30x60 см. Усі аркуші повинні мати подібний колорит, композиційну схему та гарнітуру.

6. Образна інтерпретація поезії різного напрямку.

Розробка проектів з каліграфії відбувається за трьома етапами: 1) підбір рукописного шрифту, відповідного до змісту поезії, стилю, емоційного настрою тексту; 2) композиція, ритмічна наповненість проекту; 3) тональне й колористичне рішення.

7. Титульний аркуш, класична та авторська типографіка.

При виконанні завдання студент має знати основні закони класичної побудови титульного аркуша книги. В авторському варіанті допускається залучення графічних рисованих заставок. Формат роботи – А4.

Тема 3. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В ТИПОГРАФІЦІ

8. Шрифтовий плакат виставки відомого митця засобами класичної типографіки.

При виконанні плакату використовуються комп'ютерні гарнітури. В межах одного аркуша доречно використовувати максимум три різновиди

шрифтів. Залучення кольорів – теж мінімальне. При розробці студенти виконують декілька варіантів композиції. Формат плакату – 30x60 см.

9. Шрифтовий плакат власної виставки засобами постмодерністської типографіки.

Використані гарнітури в авторському плакаті відіграють роль зображального, ілюстративного чинника, водночас його читабельність має передавати зміст, характер творчості автора. Можна залучати рукописний, авторський, акцидентний шрифт. При розробці студенти виконують декілька варіантів композиції. Формат плакату – 30x60 см.

Тема 4. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В КАЛІГРАФІЇ

10. Каліграфічна книжка.

Передбачається знайти власний творчий підхід до виконання завдання – створення рукописної книги. Її структура підпорядкована класичним вимогам до побудови та складових книжки. Робота над проектом проходить за трьома напрямками: 1) підбір рукописного шрифту, відповідного до змісту, стилю, емоційного настрою книги; 2) композиція, ритмічна наповненість внутрішньої структури книги; 3) колористичне рішення.

При підборі шрифту студенти вдаються до експерименту як із обранням інструментів, так і з матеріалом. Задля декоративних акцентів до рукописного тексту додаються заголовки, буквиці, написані колапеном, брашпеном, фломастером або власноруч виготовленими інструментами.

Додатки

Тема 1. ОБРАЗНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СЛОВА В ТИПОГРАФІЦІ

1. Образна інтерпретація слова засобами друкарського та рукописного шрифту.

чёрт

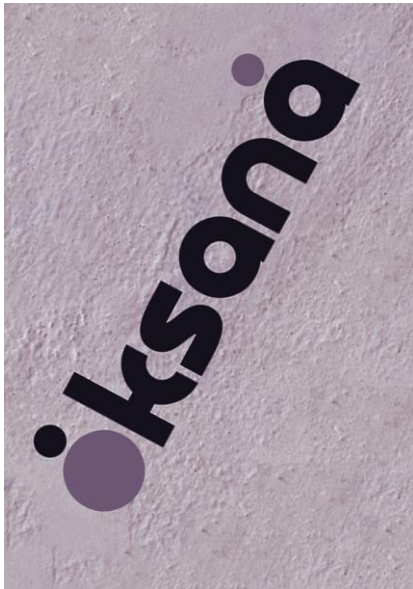
СЛИ
ЯНЕ

Л
А
Н
С
А
В
Б

RAIN

CYBORG

2. Образна інтерпретація власного імені засобами типографіки.

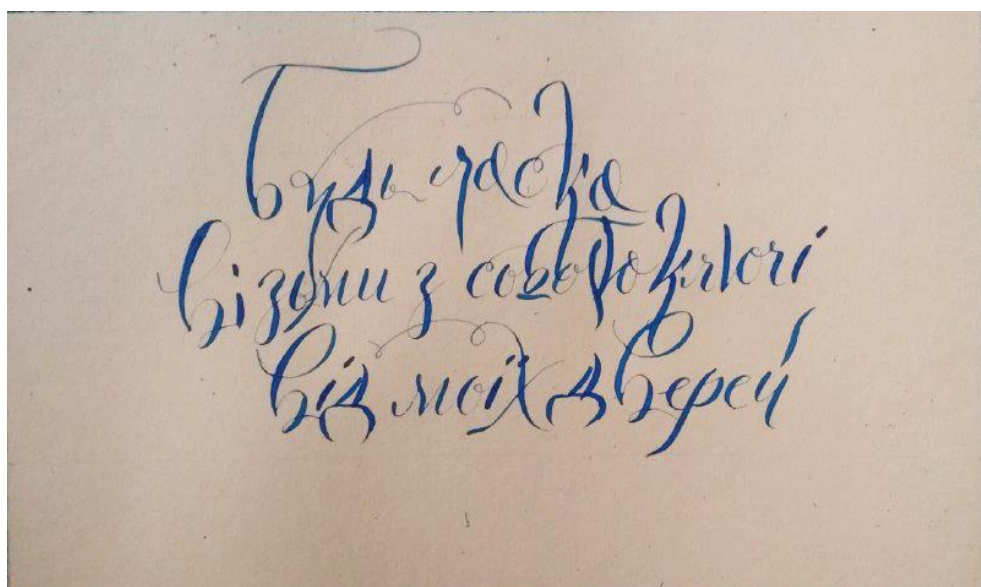
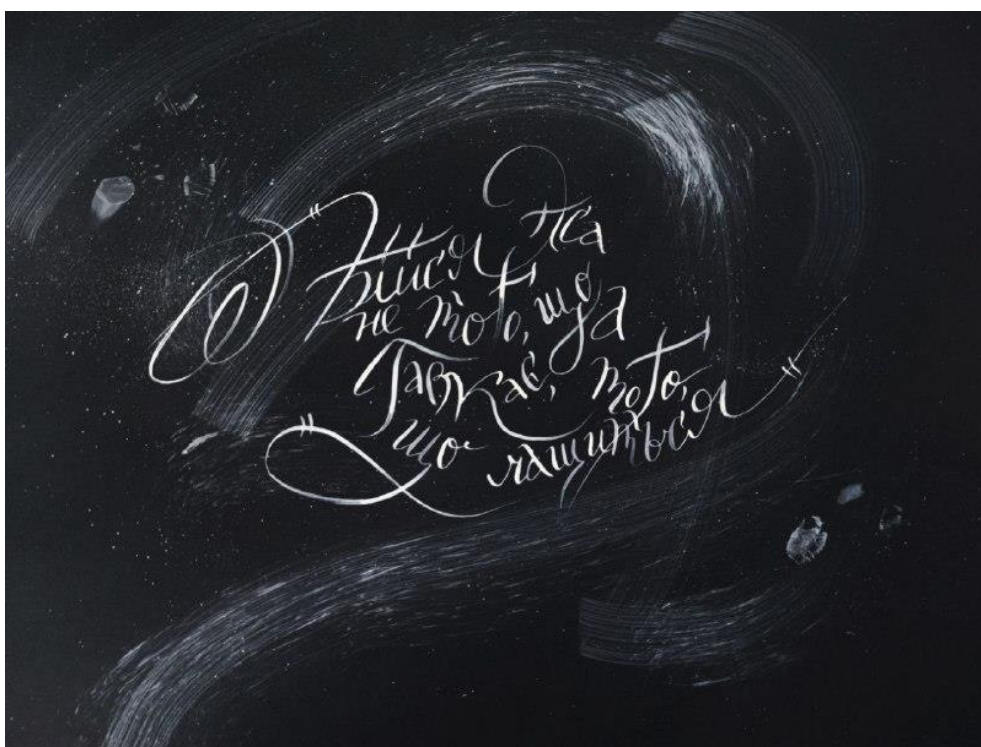
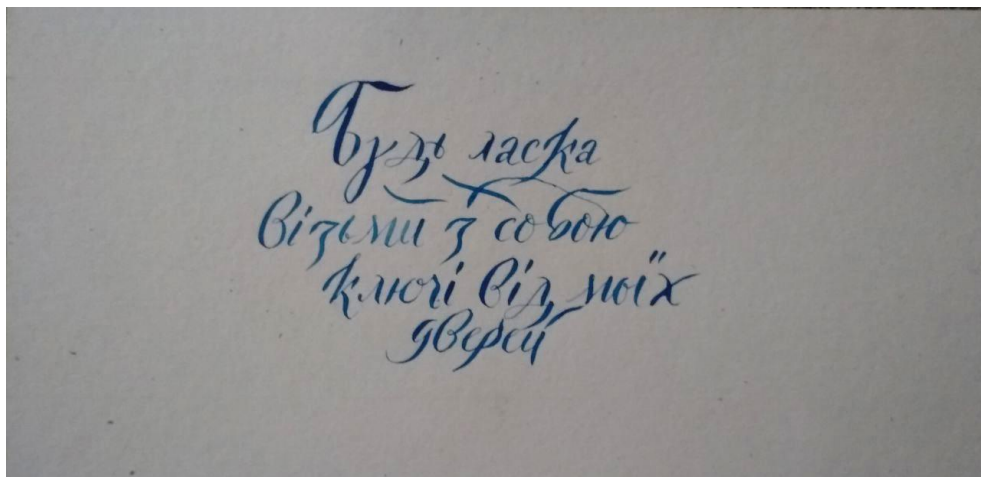
1234567890!?.

Mya
appt

3. Каліграфічна поштівка.

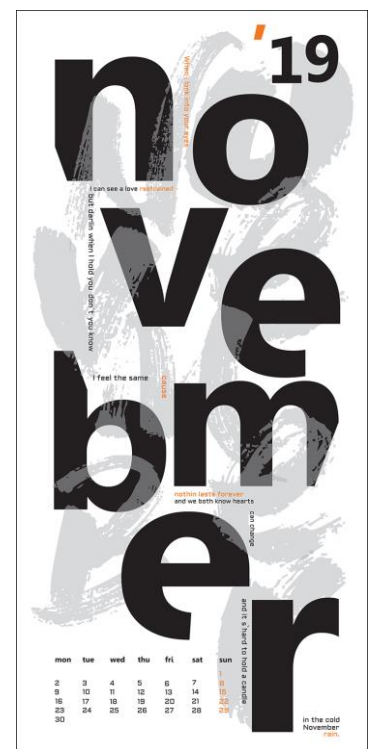

4. Каліграфічна образна інтерпретація вислову або прислів'я.

Тема 2. ОБРАЗ В ТИПОГРАФІЦІ ТА КАЛІГРАФІЇ

5. Шрифтовий настінний календар.

January

1 2 3 4 5 6 7
 8 9 10 11 12 13 14
 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28
 29 30 31

2021

April

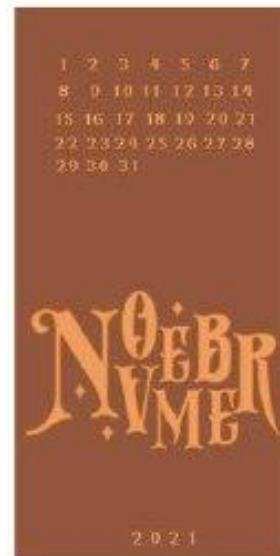
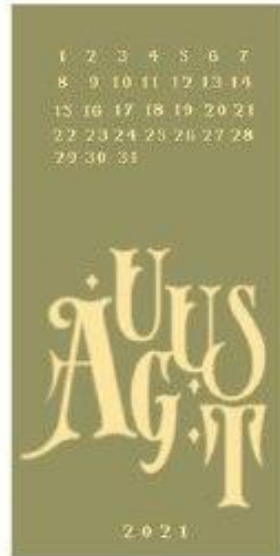
1 2 3 4 5 6 7
 8 9 10 11 12 13 14
 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28
 29 30 31

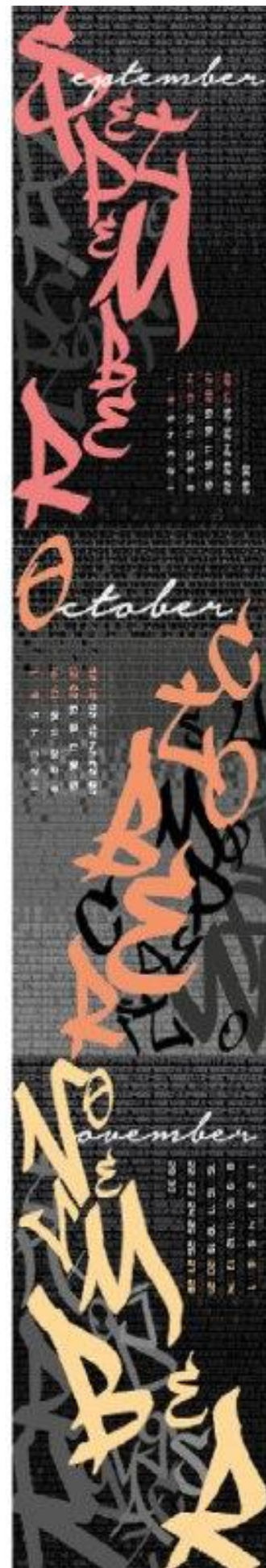
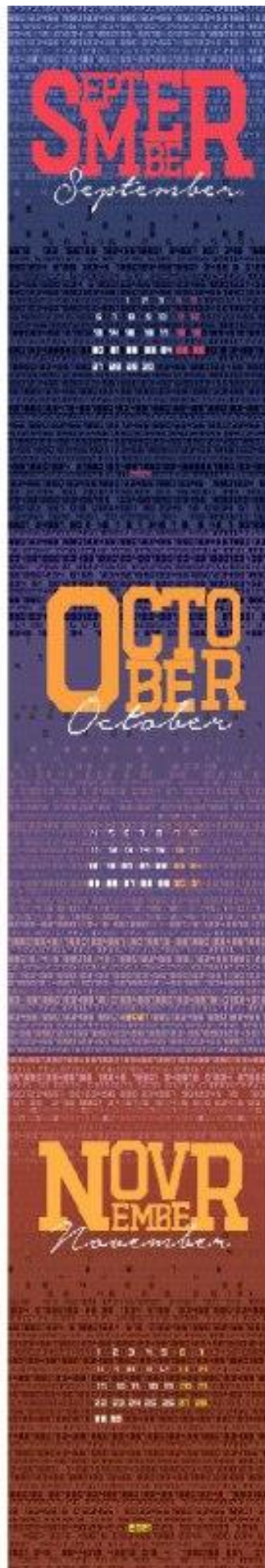
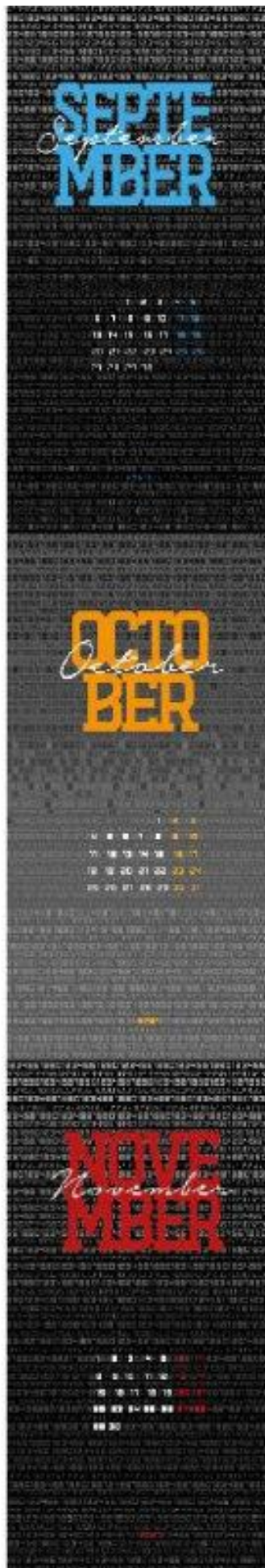
2021

August

1 2 3 4 5 6 7
 8 9 10 11 12 13 14
 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28
 29 30 31

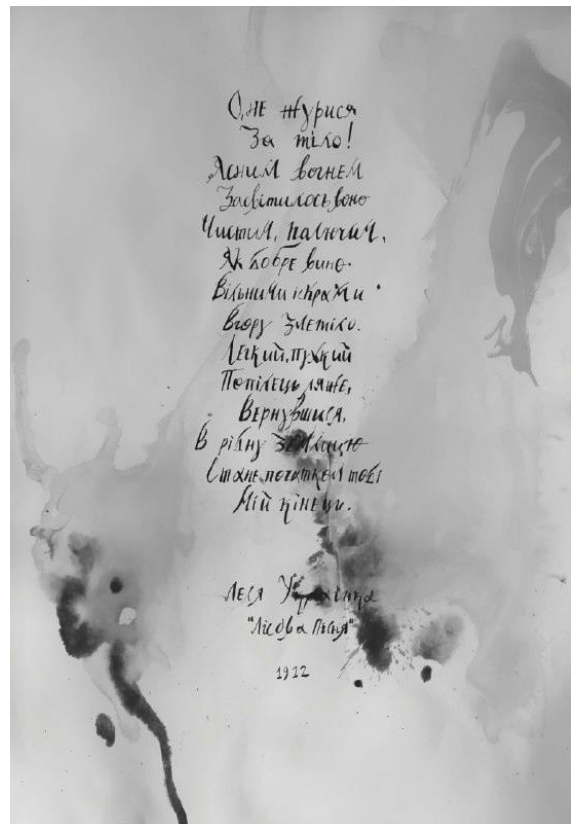
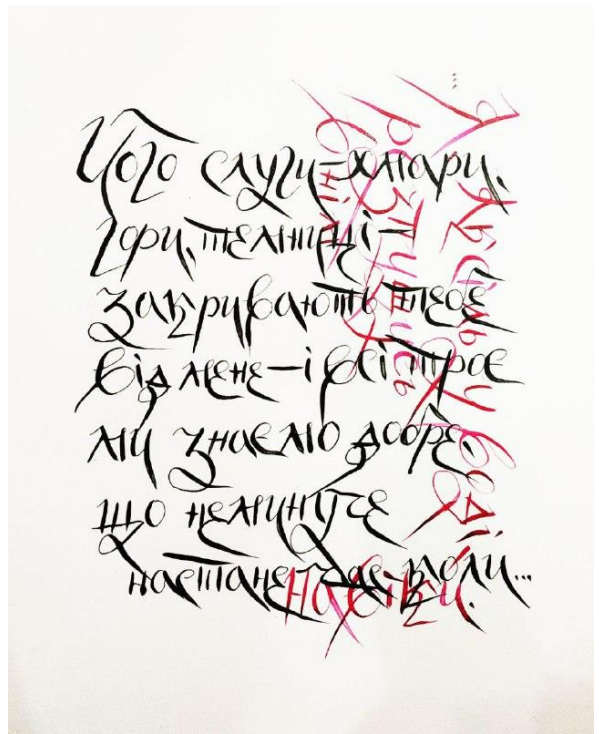
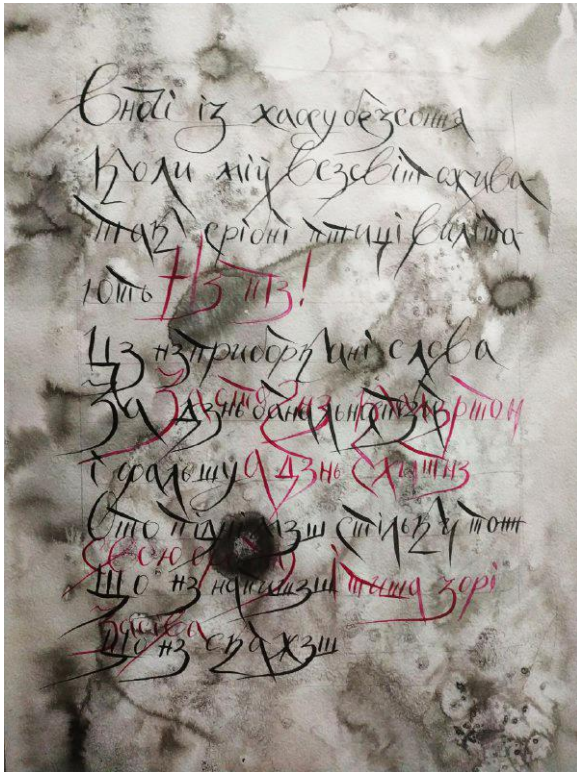
2021

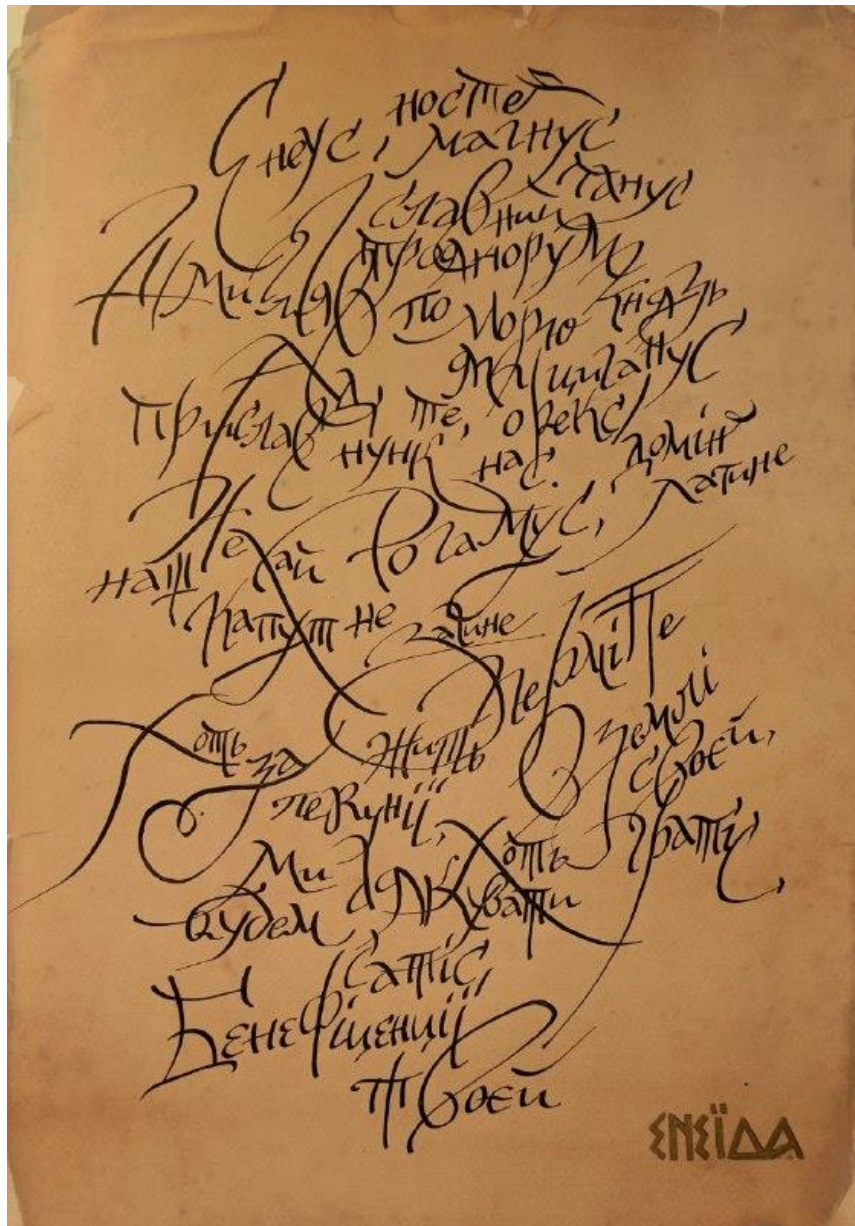
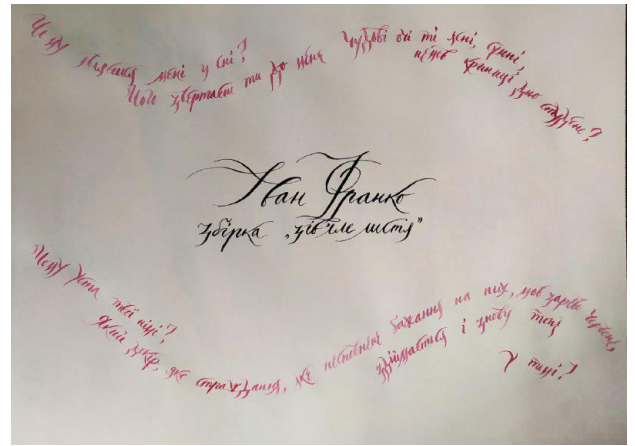
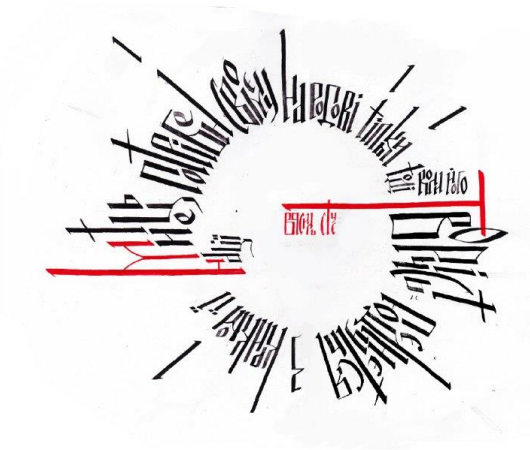

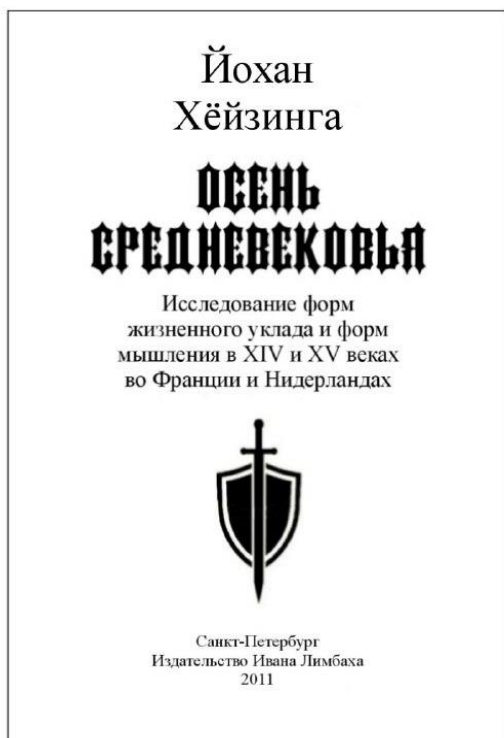
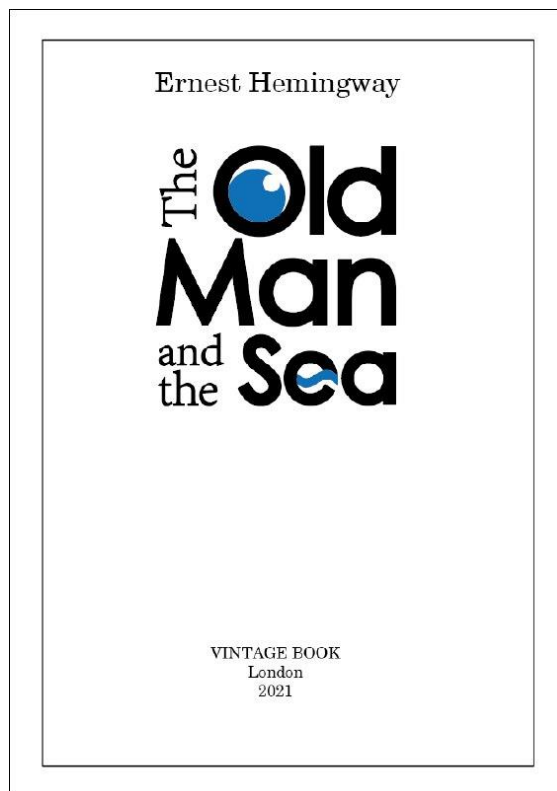
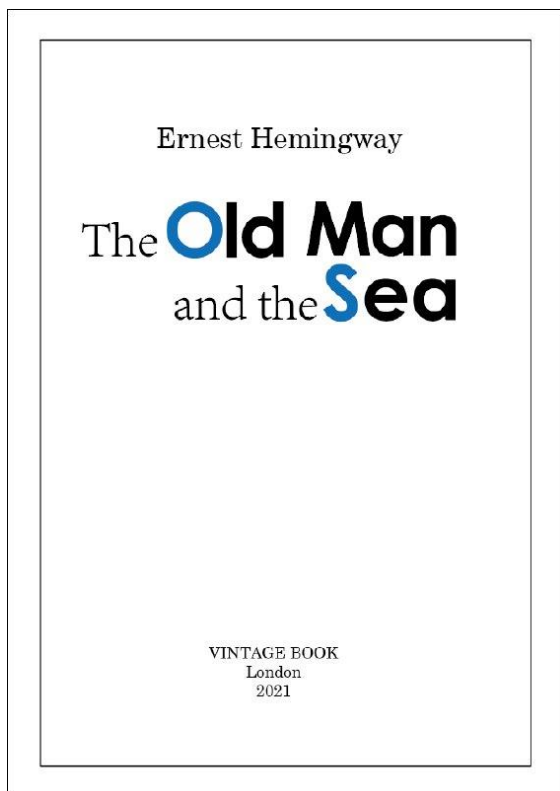

6. Образна інтерпретація поезії різного напрямку.

7. Титульний аркуш, класична та авторська типографіка.

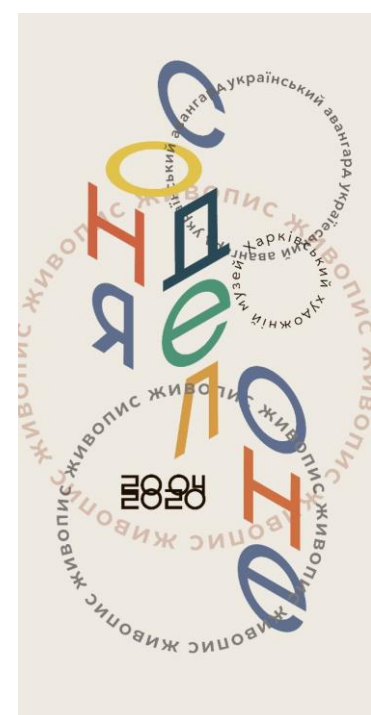
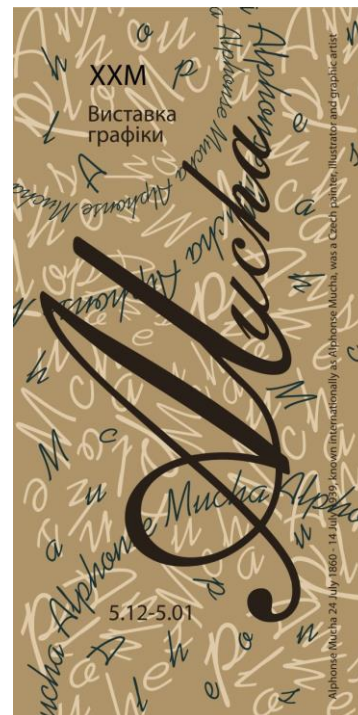
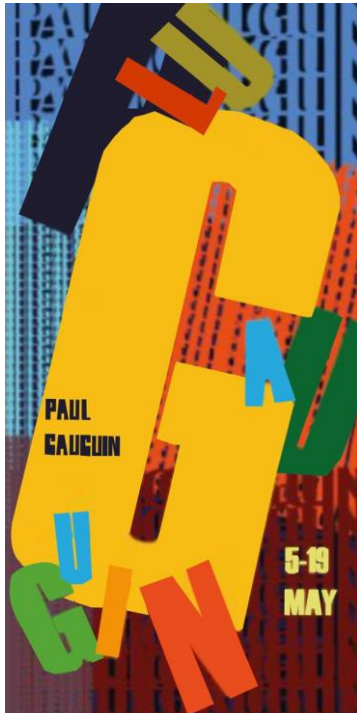
Іван Франко
ЗІВ'ЯЛЕ ЛИСТЯ

Лірична драма

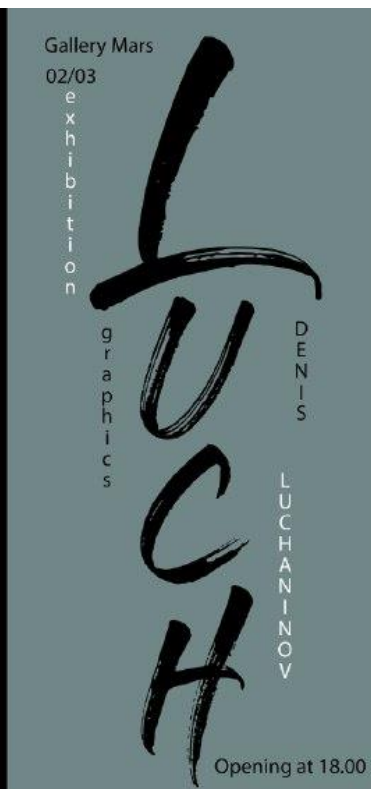
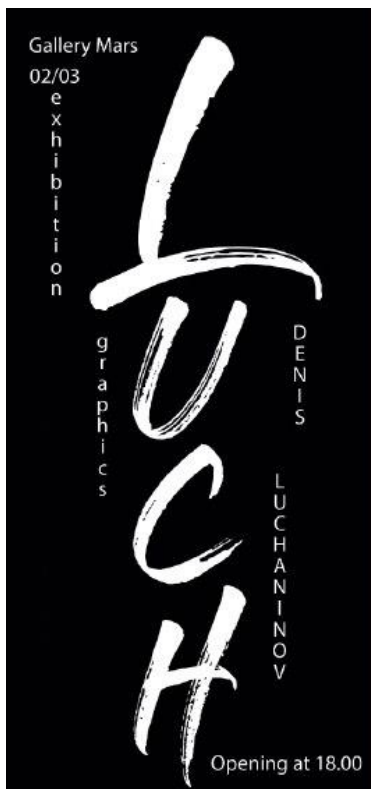
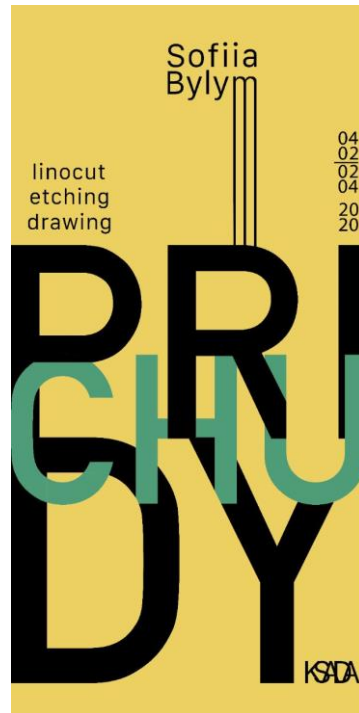
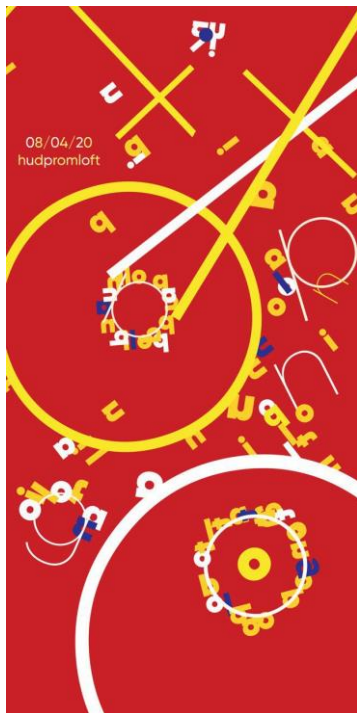
Харків
«Фоліо»
2021

Тема 3. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В ТИПОГРАФІЦІ

8. Шрифтовий плакат виставки відомого митця засобами класичної типографіки.

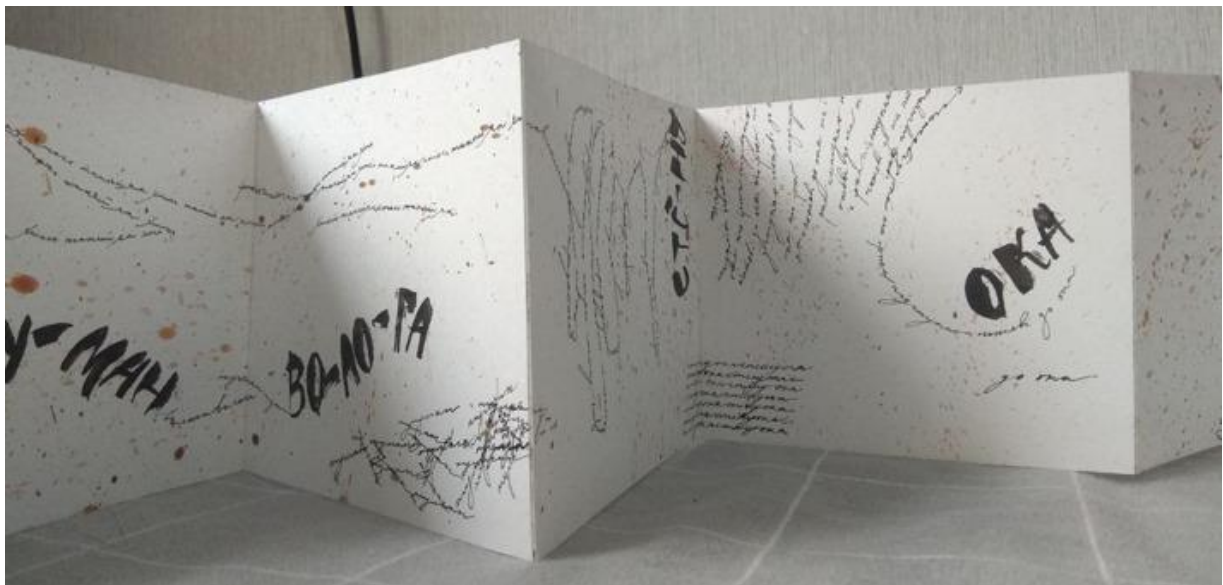

9. Шрифтовий плакат власної виставки
засобами постмодерністської типографіки.

Тема 4. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В КАЛІГРАФІЇ

10. Каліграфічна книжка.

Рекомендована література:

1. Гальченко В. Ю. Типографіка : основы и принципы / Валерий Юрьевич Гальченко. — Х.: ХГАДИ, 2007. — 72 с.
2. Каталог кириличних шрифтів «Живий шрифт». — К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2018. — 64 с.
3. Ком'яхова Н. Прописи «Українська в'язь та устав». — К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2021. — 42 с.
4. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність. — К.: Laurus. — 288 с.
5. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. — К.: Грамота, 2007. — 208 с.
6. Чебанік В. Прописи «Італійський курсив: латиниця та кирилиця». — К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2021. — 104 с.
7. Чебанік В. Прописи «Український скоропис: каліграфія гострим пером». — К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2018. — 98 с.
8. Шевченко В. Композиція плаката: Навч. посібн. — Х.: Колорит, 2004. — 123 с.
9. Bauhaus / Konzeption: Droste M. — Bauhaus. — Bauhaus-Archiv Museum für Gestaltung. — Köln — London — Madrid — New York — Paris — Tokio: Taschen, 2002. — 256 S.
10. Eleanor Winters. Mastering Copperplate Calligraphy: A Step-by-Step Manual (Lettering, Calligraphy, Typography). — NY: Dover Publications Inc., 2003. — 192 p.
11. Friedl, F. Typography. When Who How / Friedl, Friedrich ; Ott, Nicolaus ; Stein, Bernhard. — Köln : Könemann Verlagsgesellschaft mbH, 1998. — 302 p.
12. Molly Suber Thorpe. Mastering Modern Calligraphy : Beyond the Basics: 2,700+ Pointed Pen Exemplars and Exercises for Developing Your Style. — NY: r St. Martin's Griffin, 2019. — 240 p.